

„...adică nu internațional“

Pentru că, deși intră în cel de-al 11-lea an de existență, Festivalul Național de Teatru nu a devenit încă o instituție, structura, fizionomia, chiar și organizarea sa nu au căpătat un contur cert; despre tradiție ori personalitate, ce să mai vorbim? Din motive obscure – sau, dimpotrivă, foarte limpezi –, nici una dintre numeroasele echipe care s-au perindat la conducerea Ministerului Culturii (principalul „ordonator de credite“) nu a dorit nici măcar să ia în discuție eventualitatea instituționalizării festivalului. Ministeriatul Caramitru (teoretic, cel mai... liberal, după acela, imediat post-revoluționar, al lui Pleșu) a făcut doi-trei pași timizi în acest sens, dând mandat pe o perioadă de trei ani unui „director artistic“ (totodată, unic selecționar, așa cum e și normal să fie) și stabilind un regulament minim al manifestării. Dar nici această echipă (care, tot teoretic, ar fi urmat să procedeze la o cât mai largă descentralizare) nu s-a îndurat să dea drumul de sub pulpana sa bine căptușită cu principii frumoase unei „manifestări“ ce pare să excite umorile patriotarde ale unor (com)patrioți mai dihai decât gaura neagră din mijlocul drapelului național.

De ce oare? de ce oare? „Când nu descoperi imediat cauza unui lucru, întreabă-te ce sume de bani se mișcă în spatele aceluia lucru“, mă sfătuiește, materialist-dialectic, o prietenă hârșită într-ale vieții și ideologiilor. Firește, e o explicație solidă: cunosc personal oameni care, „dintr-un festival“, și-au schimbat aparatul electronic din casă; și nu e vorba despre directorul artistic. Căci, cu cât sunt mai multe mâinile care trebuie să semneze felurite hârtii, cu atât mai întortocheate – deci, mai greu de urmărit – sunt căile pe care le apucă ochiul dracului spre a ajunge în grădina domnului... sau a doamnei... Dincolo însă de această motivație telurică, mai există, după părerea mea, una, cel puțin la fel de temeinică și care, într-un fel, face cinste cetățeanului

Rândurile care urmează riscă să fie interpretate ca o jelanie resentimentară – întotdeauna antipatică – a cuiva care, fiindcă „i s-a luat jucăria“, e dispus doar la bombăneli și (pre)viziuni sumbre. De fapt, despre toate cele de mai la vale am scris și am vorbit ori de câte ori s-a ivit prilejul, și acum opt-nouă ani, când nici nu visam să mă văd implicată în Festivalul Național de Teatru altfel decât ca simplu observator, și acum mai puțin de un an, când abia încheiasem, în chip de directoare, ediția 2000 a mărețului eveniment. Scriu din nou acum, în primele zile ale lui august 2001, când despre Festivalul Național – „serie nouă“ – nu se știe deocamdată nimic: când se va desfășura, cât va dura, cum va arăta...

român și eticii sale de nezdruccinat. Este vorba despre adjectivul cuprins în denumirea festivalului: *național*. De aici se trag, dacă nu toate, multe.

Aflându-mă vara trecută la Avignon și discutând cu Bernard Faivre d'Arcier, unul dintre directorii cei mai contestați și (!) cei mai longevivi ai celui mai important festival de teatru din Europa (care se cheamă, pur și simplu, Festivalul de la Avignon), acesta a dorit să știe cum se numește exact reuniunea teatrală de la București, unde fusese poftit (bineînțeles, cu întârzierea tipic mioritică). „Festivalul Național de Teatru“, am răspuns eu, dându-mi seama, cu o jenă bruscă, ce pompos sună titlatura în traducere franceză. „Aha, a conchis pe loc omul. Adică, nu e internațional.“ Atât. Doar atât spune, într-un sistem normal de gândire și de valori, cuvântul *național* atașat unei oarecare manifestări artistice. Ei bine, nu același lucru înseamnă, se vede, *național* în limba română și în România. Aici și acum, când rostește numele festivalului bucureștean și ajunge la vorba aceasta oricare dintre factorii de decizie și băgătorii de seamă aferenți (orice organ, ca s-o spun în dulcele stil vechi) bolboșează neîntârziat ochii, se umflă în piept și capătă culoarea racului opărit. Cum o să lași Festivalul NAȚIONAL de Teatru exclusiv pe mâna unui director desemnat prin concurs (chiar și con-

curs aranjat, ca la noi)? Aici trebuie tov... (ptiu, că iar mi-a scăpat!) oameni de nădejde, măi to... domnilor, oameni verificați! Altfel, ne pomenim (iarăși) cu tot felul de spectacole boz... ungurești, adică, sau pornografice, ba și fără *spor noetic*, cum bine a spus to... domnu' Everac! Și, ca să evite asemenea erezii, asigurând, totodată, „un grad mai mare de obiectivitate“ (!), se aude că, în acest an – sau începând din acest an –, ministerul va renunța și la principiul selecționarului unic și va numi o comisie (nu vă sună familiar expresia aceasta?) care să aleagă spectacolele participante. Se uită, astfel – dar s-a știut vreodată?... – că, într-o manifestare de acest tip, fiecare dintre reprezentațiile invitate trebuie (mă rog, e bine) să fie expresia unei concepții coerente, de ansamblu asupra a ceea ce i se oferă publicului. Dar îi interesează oare pe „domnii“ în chestiune asemenea amănunte „tehniciste“, o dată ce au ocazia să-și manifeste plenary sentimentele *naționale*, cuvânt care însă nu înseamnă doar că nu sunt, cum cred unii, internaționale? Prin contaminare, e de așteptat ca, azi-măine, să se descopere că prezența, la echipa națională de fotbal, a unui conducător/selecționar unic e sămânța de subiectivism. Dacă nu, cum și era cât pe-acți să fie, de ceva mult mai primejdios...

Alice Georgescu